Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1260

Vragen door het lid **Ten Broeke** (VVD) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *het executeren van 47 mensen door Saoedi-Arabië* (ingezonden 4 januari 2016).

Antwoord van Minister **Koenders** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 25 januari 2016).

Vraag 1
Bent u bekend met het bericht «Saudi-Arabië executeert 47 mensen»?[1]

Antwoord 1
Ja.

Vraag 2
Hoe beoordeelt u deze massa-executie door Saoedi-Arabië? Klopt het dat dit de grootste executie door Saoedi-Arabië is sinds 1980? Welke consequenties koppelt u hieraan, al dan niet in Europees verband?

Antwoord 2
Het kabinet betreurt de 47 executies die zaterdag 2 januari 2016 hebben plaatsgevonden ten zeerste. Sinds 1980 heeft Saoedi-Arabië niet zo veel mensen in een keer geëxecuteerd. Mede als EU-voorzitter heeft Nederland direct gepleit voor een EU-verklaring waarin de massa-executie wordt veroordeeld.
Nederland blijft in alle gevallen tegenstander van de doodstraf en draagt dit ook internationaal uit. Saoedi-Arabië is niet alleen overgegaan tot executies van personen die veroordeeld waren voor terroristische aanslagen, maar ook van vier sjiitische personen. Zij waren weliswaar betrokken bij het oproepen tot militante protesten, maar lijken verder geen betrokkenheid te hebben gehad bij concrete terreuracties. Dit is naast de massale uitvoering van de doodstraf een extra zorgelijke ontwikkeling vanuit het oogpunt van eerbiediging van mensenrechten, als ook vanuit het belang het groeiend sektarisme in de regio in te dammen.

[1] http://nos.nl/artikel/2078241-saudi-arabie-executeert-47-mensen.html

ah-tk-20152016-1260
ISSN 0921 - 7398
’s-Gravenhage 2016

Vraag 3
Welke acties onderneemt Nederland specifiek in de positie van huidig lid van de VN-mensenrechtenraad als reactie op deze massa-executie? Heeft Nederland in dit verband protest aangetekend bij de regering van Saoedi-Arabië? Graag een toelichting.

Antwoord 3
Bestrijding van de doodstraf is een van de prioriteiten binnen het Nederlandse mensenrechtenbeleid. In dat kader vraagt NL hier voortdurend aandacht voor en spreekt hier landen met een zorgelijke mensenrechtensituatie geregeld op aan, zowel t.a.v. de algemene situatie als op individuele zaken. Nederland zal dit blijven doen, ook in de komende sessies van de Mensenrechtenraad en in de samenwerking met VN speciale rapporteurs.

Vraag 4
Hoe rijmt u de executies met de rol van de Saoediër Faisal Trad, de Saudische VN-ambassadeur in Genève, als hoofd van de VN-Mensenrechtenraad? Hoe is door de VN op deze gebeurtenis gereageerd en is daarbij een link gelegd met de rol van Faisal Trad? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4
De Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties (SGVN) heeft de massa-executie sterk veroordeeld en riep op tot het bewaren van kalmte. De SGVN heeft tevens gesproken met zowel de Saoedische als de Iraanse Ministers van Buitenlandse Zaken. Ook de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten Zeid al Hussein heeft de executies in Saoedi-Arabië scherp veroordeeld. Ambassadeur Faisal Trad is, zoals vermeld in antwoord op eerdere Kamervragen (ingezonden op 23 september 2015 met kenmerk 2015Z17148), niet benoemd als voorzitter van de Mensenrechtenraad, maar vanuit zijn regionale groep benoemd als voorzitter van een adviesorgaan van de mensenrechtenraad.

Vraag 5
Hoe beoordeelt u in het bijzonder de executie van de sji'itische geestelijke, Nimr al-Nimr, die weliswaar met protesten tegen de Saoedische regering in verband is gebracht, maar nimmer tot geweld opriep? Acht u het ook onwaarschijnlijk dat een sji'itische geestelijke iets te maken heeft met aan Al-Qaeda gelieerd terrorisme, waarvan veel van de andere geëxecuteerden wel werden beschuldigd? Graag een toelichting.

Antwoord 5
De prominente sjiitische geestelijk leider Nimr al-Nimr is in 2012 aangehouden en aangeklaagd voor onder andere gewapend verzet tijdens zijn aanhouding en vervolgens veroordeeld onder de in 2014 aangescherpte terrorismewetgeving. De specifieke zaak van Nimr al-Nimr roept veel vragen op over de ruime interpretatie van terrorisme onder de terrorismewetgeving in Saoedi-Arabië. De bewijzen in de zaak van al-Nimr zijn niet publiek gemaakt. Nimr al Nimr werd door de Saoedische autoriteiten niet in verband gebracht met aan Al-Qaeda gelieerd terrorisme.

Vraag 6 en 7
Hoe schat u de risico's in van verdere escalatie in de regio, met name tussen Saoedi-Arabië en Iran, nu Iran woedend heeft gereageerd op de executie van de sji'itische leider Nimr al-Nimr[2] en dit ook in Bahrein tot protesten heeft geleid? Wat onderneemt Nederland in Europees en VN-verband om deze verdere escalatie in te dammen? Graag een toelichting.
Welke negatieve effecten heeft deze ontwikkeling volgens u op voor Nederland en Europa strategische kwesties in de regio, zoals de strijd tegen ISIS in Syrië en Irak en de oplopende spanningen tussen soennieten en sji'ieten? Wat kan Nederland, al dan niet in Europees verband, doen om deze negatieve effecten te beperken?

[2] http://nos.nl/artikel/2078255-iran-woedend-over-executie-sjiitische-leider-in-saudi-arabie.html

Antwoord 6 en 7
De relatie tussen Saoedi-Arabië en Iran is mede als gevolg van de massa-executie verder onder druk komen te staan. Dit heeft zich ondermeer geuit in de bestorming van de Saoedische ambassade en het verbreken van de diplomatieke betrekkingen. Het kabinet is bezorgd over deze ontwikkelingen en de effecten hiervan voor de situatie in de regio. In een separate brief aan de Tweede Kamer wordt hier verdere duiding en analyse over gegeven. Deze ontwikkelingen zijn reden voor de internationale gemeenschap om beide partijen op te roepen tot de-escalatie, het verminderen van de spanningen en herstel van de dialoog. De Hoge Vertegenwoordiger houdt contact met beide partijen in een poging tot de-escalatie. Het kabinet ondersteunt elke vorm van inspanning die gericht is op de-escalatie en zal hier in EU-verband voor blijven pleiten. Het is van belang dat de EU geen partij kiest in het conflict tussen Saoedi-Arabië en Iran.

Vraag 8
Deelt u de mening dat deze executies onderdeel zijn van een bredere, ongewenste ontwikkeling, waarbij voorzichtige democratische hervormingen door Saoedi-Arabië deels worden teruggedraaid? Hoe beoordeelt u in dit verband bijvoorbeeld de nieuwe terrorismewet, die sterk afwijkt van concept wetgeving uit 2011 en die volgens Amnesty International inbreuk maakt op mensenrechten door terrorisme zo algemeen te definiëren dat het mogelijk wordt om onder deze wet zeer breed en selectief te vervolgen? Wat kan Nederland volgens u doen om deze ongewenste ontwikkeling te remmen dan wel terug te draaien?

Antwoord 8
Saoedi-Arabië kent een beleid van voorzichtige en stapsgewijze maatschappelijke hervormingen. De in 2014 aangescherpte terrorismewetgeving draagt niet positief bij aan de gewenste hervormingen, omdat het fundamentele vrijheden beperkt door bepaalde uitlatingen en het aanzetten tot verzet ook als terrorisme te kwalificeren waarvoor de doodstraf kan worden uitgesproken. In EU-verband en bilateraal heeft Nederland het afgelopen jaar daarom op deze wetgeving gereageerd. Het kabinet zal doorgaan met het uitdragen van de grondwettelijke beginselen waar de Nederlandse rechtstaat zich op baseert. Nederland pleit voor een grotere rol voor de EU op dit terrein. Nederland zal bezien op welke wijze de EU een dialoog met Saoedi-Arabië kan vormgeven. Een overlegstructuur tussen de EU en Saoedi-Arabië behoort wat het kabinet betreft tot de mogelijkheden.